

Ze komen uit de kast

Een koude winterwind is voor velen een goede reden om lekker lezend in een boek bij de verwarming te blijven zitten. Ook voor onze natuurlijke huisdieren is er geen enkele noodzaak om de buitenwereld te verkennen. De meeste overleven daar niet eens. Een stofluis heeft het prima naar zijn zin in een niet te droog huis.

Door al die vreemde beesten die bij ons zijn komen inwonen, lijkt het een hele dierentuin. Een paar jaar geleden was er veel aandacht voor de huisstofmijten, bijna onzichtbare beestjes die met een miljoen tezamen in het matras van je bed leven. Zij vinden menselijke huidschilfers heerlijk en moeten na de maaltijd wel poepen. Sommige mensen blijken allergisch voor de uitwerpselen te zijn. En nu vraag ik aandacht voor de veel grotere stofluis die maximaal wel twee millimeter lang kan worden. Een erg onbekend insect, maar als je goed kijkt kom je hem op meerdere plekken in huis tegen. En daar leeft hij al jaren.

De stofluis heeft een verwarrende naam: het is namelijk helemaal geen luis. Luizen hebben een steek- of zuignuit om sappen uit planten of lichaamsvocht van dieren op te zuigen. De stofluis heeft een mond waarmee hij kan bijten. Eet het beestje dan wel stof?; is dat zijn voedsel? Dat klopt ook niet. Voor een groot deel is hij een planteneter. Zijn favoriete maaltje bestaat uit schimmels, sporen van schimmels, maar ook algen, bacteriën en gisten.

Stoffluis (foto Saxifraga-Ab H Baas)

Het zijn dus de net wat vochtigere plekken waar ze rondscharrelen. Na het schilderen of behangen van een muur neemt de hoeveelheid vocht in huis erg toe en komen ze al snel tevoorschijn om op schimmeljacht te gaan. Fijn voor de mens dat ze dit aanpakken, maar als stank voor dank krijgen ze een afkeurende blik van de huisbewoner. Ze helpen gewoon mee om het huis schoon te houden. Zo zitten ze ook graag achter in de voorraadkast. Op de plek waar net wat meel, zaden of andere kruimels etenswaren zijn achtergebleven, knabbelen ze het lekker weg. Je moet wel nauwkeurig kijken, want de kleine bruin gekleurde snoepers vallen niet direct op.

Ze hebben lange sprieten en met hun zes pootjes weten ze zich goed te verplaatsen. Vliegen is er voor de meeste binnenhuissoorten niet bij: ze hebben geen vleugels. Op de rug zitten twee schubjes, dat zijn de overblijfselen van wat ooit vleugels waren. Ze worden dan ook meestal gewoon met etenswaren, leer of bont verplaatst van het ene naar het andere huis.

En zijn ze eenmaal binnen, dan start ook de voortplanting. In de paar maanden dat ze leven, leggen ze zo'n honderd eitjes. Wanneer een vrouwtje haar eitjes daadwerkelijk bevrucht, maakt ze helemaal zelf uit. Het mannetje deponeert zijn sperma in het vrouwelijke geslachtsorgaan. Dat sperma wordt een mooi pakketje dat ze zelf bewaard tot ze het inzet voor de bevruchting. Binnen een maand is een gelegd ei alweer uitgegroeid tot een volwassen stofluis. Zelden mondt deze gezinsuitbreiding uit in een plaag.

Van 10 tot 18 maart vindt de jaarlijkse boekenweek plaats. Dit jaar is het thema natuur en boekhandel Gianotten Mutsaers in Tilburg richt zich met allerlei activiteiten, o.a. met een voordracht van mij, op de Tilburgse stadsnatuur. Een mooie gelegenheid om je natuurboeken weer eens uit de kast te halen. Misschien dat een papiervisje al lekker van het boek gesmuld heeft. Van een beetje vochtig boek gaat zeker ook het zeer kleine hartje van de stofluis sneller kloppen. En zorg er maar voor dat je voortaan zelf een echte boekenwurm bent, want dan heb je in de boekenkast eigenlijk nooit last van stofluis.

Rob Vereijken
februari 2018